

ORU 2019/06474

Progressrapport 2019 och plan för 2020

Framtidens lärarutbildning
2019-12-05

1 Allmänt

Syftet med denna progressrapport är att beskriva projektets allmänna status samt tillhandahålla en presentation av nuläget och hur långt arbetet fortskridit sedan föregående rapport presenterades vid styrgruppsmötet den 4 juni 2019¹. Därtill presenteras i denna rapport en övergripande plan för arbetet under 2020. Projektet är fortsatt inne i en genomförandefas och inom ramen för Framtidens lärarutbildning fortlöper initierade delprojekt som alla syftar till att uppnå projektövergripande mål. Av dessa delprojekt har ett avslutats sedan föregående progressrapport.

2 Progress och status

2.1 Projektövergripande

Det som har hänt i projektet sedan föregående progressrapport presenterades i juni 2019 är att arbetet inom delprojekten i stort löper på bra och att kontaktytorna med lärarutbildningens ordinarie verksamhet har stärkts. Projektet växer i omfattning och i november 2019 var det ett trettiotal anställda som har uppdrag eller tjänster som knutna till Framtidens lärarutbildning. Delprojektet Forskningsbaserat lärande påbörjade i augusti ett implementeringsarbete och är det delprojekt som arbetar närmast lärarutbildningens ordinarie verksamhet. Praktisk forskning är det delprojekt som i stor utsträckning har varit i fokus under hösten, där en stor del av arbetet sker inom ramen för regeringens satsning på försöksverksamhet med så kallade ULF-avtal (Utveckling, Lärande och forskning). Satsningen syftar till att utveckla och pröva olika modeller för samverkan mellan lärosäten och huvudmän inom skolväsendet kring praktisk forskning så att forskningen i högre utsträckning svarar mot skolväsendets behov. En mer detaljerad redogörelse av delprojektets arbete presenteras under rubrik 2.2.9.

I föregående progressrapport fokuserades konsekvenserna av förändrade kontaktytor till lärarutbildningens nya ledningsorganisation samt ägarskap, implementering och förvaltning av projektet. Vid styrgruppsmötet den 4 juni presenterades ett förslag att placera projektet i institutionslinjen istället för direkt under universitetsledningen. Ärendet diskuterades vid nästkommande styrgruppsmöte den 3 oktober då även dekan för HS-fakulteten deltog. Vid mötet beslutades att projektet för närvarande *behåller* sin nuvarande organisatoriska placering och att arbetet framledes istället ska fokusera på att fördjupa kontakten med lärarutbildningen och gå ifrån den nyligen etablerade principen där all kommunikation och information sker via dåvarande viceprefekt för lärarutbildning. Rektor uppdrog därtill vicedekan för lärarutbildning att tillsammans med prefekt för HumUS, programansvariga och projektledaren för Framtidens lärarutbildning genomföra ett arbete kring kommunikation och samverkan för att säkerställa att satsningar inom projektet ger önskad effekt². Viceprefekt för lärarutbildningen avslutade i september sitt uppdrag och tjänsten har ännu inte tillsatts, av den anledningen är HumUS prefekt för närvarande kontaktperson mellan Framtidens lärarutbildning och den ordinarie verksamheten. Sedan oktober träffas projektledaren, prefekt och vicedekan för lärarutbildning för regelbunden avstämning och samtal om hur kommunikation och samverkan mellan lärarutbildningen och Framtidens lärarutbildning kan stärkas.

En fråga som lyftes vid styrgruppsmötet i juni 2019 var att det vore önskvärt att ge en återkoppling till de representanter från Region Örebro län och regionens skolhuvudmän som deltog i de samtal och workshoppar som genomfördes som en del av förstudierna till Framtidens lärarutbildning³. Det är

---

¹ ORU 2019/06474-1.

² ORU 2019/06475-2.

³ ORU 2016/04771.

viktigt att universitetet tydligt kommunicerar vad som händer inom lärarutbildningen och om kommande förändringar. Mot bakgrund av detta genomfördes i oktober ett möte där representanter från lärarutbildningen, Region Örebro län och länets skolhuvudmän förde samtal om Framtidens lärarutbildning, universitetets samverkan kring lärarutbildning, lärarutbildningen i siffror och andra aktuella frågor för skolhuvudmän, region och lärarutbildning.

Den externa kommunikationen av Framtidens lärarutbildning har huvudsakligen skett via projektets hemsida. Utöver detta så deltog projektledaren under Almedalsveckan vid ett seminarium om Framtidens lärarutbildning vilket utgjorde en del av den eftermiddag där Örebro universitet, Örebro kommun och Region Örebro län samlades runt ett gemensamt program. Jubileumsaktiviteter inom ramen för Framtidens lärarutbildning i form av tre workshoppar och en föreläsning har också genomförts. Samtliga fick positiva utvärderingar och totalt deltog ca 130 personer.

2.1.1 Ett växande projekt

Framtidens lärarutbildning växer fortfarande och antalet personer som arbetar inom projektet ökar. Av den anledningen har projektet tilldelats ett projektkontor i universitetsbiblioteket som består av tre arbetsrum och ett mötesrum. Projektkontoret är tänkt att fungera som en mötesplats för såväl personal som studenter som arbetar med Framtidens lärarutbildning. Under våren träffades en *projektgrupp* bestående av delprojektledare regelbundet för att utbyta erfarenheter och stämna av arbetet med projektledaren (programansvariga har också bjudits in och deltagit i mån av tid). Under hösten har projektledaren bedömt att gemensamma möten för att inte har varit meningsfullt att genomföra, dels för att delprojekten numera agerar mer självständigt och dels för att deltagandet vid tidigare möten varit relativt lågt eftersom det har svårt att hitta tider som passar alla. Projektledaren har istället direktkontakt med respektive delprojektledare. Förhoppningen är att projektkontoret framgent kommer att fungera som projektets nav dit delprojektledare och andra intresserade är välkomna för att stämna av sitt arbete eller lyfta specifika frågor.

2.1.2 Utvärdering

Vid styrgruppsmötet i juni beslutades att både en formativ och en summativ extern utvärdering av Framtidens lärarutbildning ska genomföras. Under styrgruppsmötet i oktober presenterade projektledaren en genomförandeplan för utvärderingens genomförande. Utgångspunkt för planen var design och omfattning av den externa utvärderingen av kurserna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) som genomfördes under 2016 och 2017. Styrgruppen uttryckte på mötet att det tänkta beloppstaket var högt satt men att det i jämförelse med utvärderingar av liknande karaktär och omfattning ändå föreföll rimligt. Förutsatt att den formativa utvärderingen är av gedigen karaktär kan det bli möjligt att lägga mindre fokus på den summativa delen.

2.2 Delprojekt

Ett flertal delprojekt har under 2018 och 2019 genomfört behovsinventeringar och kartläggningar inom respektive område. De flesta av kartläggningarna är färdigställda under våren 2019 och var klara att, hösten 2019, övergå till en genomförandefas. I föregående progressrapporter har problem kopplat till genomförande och implementering i lärarutbildningens ordinarie verksamhet synliggjorts. Dessa har främst utgjorts av att det, på grund av den höga arbetsbelastningen hos lärarutbildningens personal, varit organisatoriskt svårt att genomföra utvecklingsarbete i större skala. Därtill har några delprojektledare uttryckt en oro kring att det finns få forum för kommunikation med lärarutbildningen i och med den nya ledningsorganisationen. Dessa omständigheter har tillsammans med det faktum att UKÄ:s kritik av grundlärarutbildningen kräver stora personella resurser resulterat i att arbetet med

implementering varit svårt i flera delprojekt. Nedan finns en redogörelse av respektive delprojekts progress och status.

2.2.1 Adjungerade adjunkter

Delprojektets syfte är att de adjungerade adjunkterna ska medverka till att stärka lärarutbildningen, bland annat genom att fungera som en länk mellan lärosätet och lokala skolpraktiker. Idag arbetar sammanlagt 17 adjungerade adjunkter på lärarutbildningen av vilka Framtidens lärarutbildning finansierar tretton stycken till en omfattning av 20 procent av en heltidstjänst vardera. Respektive ämne förfogar själva över resursen och några ämnen har valt att fördela den på flera personer. Därtill har nästan alla ämnen valt att gå in med ytterligare finansiering för att höja de adjungerade adjunkternas tjänstgöringsgrad eller rekrytera fler adjungerade adjunkter. I augusti 2019 tillträdde en delprojektledare som inledningsvis har intervjuat samtliga adjungerade adjunkter kring satsningen i sin helhet och deras roll som adjungerade adjunkter specifikt. Under våren 2020 presenteras resultatet av dessa intervjuer i en delprojektrapport men det går redan nu att konstatera att de flesta ställer sig mycket positiva till möjligheten att arbeta som adjungerade adjunkter inom lärarutbildningen och tycker att de kan bidra med värdefull kunskap som kan bidra till att minska avståndet mellan teori och praktik i lärarutbildningen. Hittills har två gemensamma möten genomförts där adjunkterna erbjuds möjlighet att utbyta erfarenheter och lyfta specifika frågor och i december genomförs ett tredje erfarenhetsutbyte. I den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet framgår det under punkt 56 att lärarutbildningen ska reformeras, bland annat utifrån syftet att stärka kopplingen mellan utbildningens teoretiska och praktiska delar. Eftersom satsningen på adjungerade adjunkter ligger helt i linje med detta är det möjligt att eventuell framtida implementering underlättas.

2.2.2 Digital kompetens

Syftet med delprojektet är att säkerställa att digital kompetens beaktas inom lärarutbildningen, exempelvis genom att säkerställa att det specifika examensmålet för ändamålet uppfylls inom UVK, den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) och respektive ämne. Våren 2019 presenterade delprojektet en kartläggningsrapport av hur de tre lärarutbildningsprogrammen idag arbetar med digital kompetens. För att uppnå detta rekommenderar delprojektledarna i sin rapport att programspecifika handlingsplaner för att stärka digital kompetens formuleras. Planen var att inleda detta arbete under hösten 2019 genom att bilda programspecifika arbetsgrupper för ändamålet, men lärarutbildningens ledning bedömde att lärarutbildarna i de tre programmen inte hade utrymme i sina tjänster att arbeta med digital kompetens. En förhoppning är dock exempelvis att delprojektet framledes exempelvis kan utgöra ett stöd i arbetet med åtgärdsprogrammet (kopplat till kritiken från UKÄ) inom grundlärarprogrammet. Därtill pågår diskussioner mellan universitetskansliet och Region Örebro län kring Örebro universitets roll i *Örebro läns regionala digitala agenda 2014- 2020* inom vilken det bland annat finns formulerade etappmål som fastslår att ”senast 2018 bör lärarnas digitala kompetens ha stärkts genom ett regionalt stöd och genom samverkan mellan skolans huvudmän, Örebro universitet och det regionala skolutvecklingsarbetet. Stödet ska utgå från lokala erfarenheter och individuella behov” (s 31)⁴. Beroende på hur frågan hanteras framledes kan det bli aktuellt för delprojektet att involveras i programmets fortsatta utvecklingsarbete.

2.2.3 Digital läskompis

Delprojektet innebär att en så kallad Digital läskompis utvecklas inom ramen för pedagogikämnet och Social Impact Lab (SOIL). Detta svarar främst mot mål B inom Framtidens lärarutbildning som framhåller att lärarutbildningen ska ha ett högkvalitativt och innovativt utbildningsinnehåll gällande

---

⁴ ORU 2019/01460

såväl ämneskunskaper som den utbildningsvetenskapliga kärnan. Under hösten 2019 har delprojektledarens arbete främst fokuserat på att ta till vara på det underlag som tillskansats genom vårens kontakt med verksamma lärare. I föregående progressrapport framgår att delprojektet ämnade inkludera lärarutbildningens studenter genom att introducera dem till olika delar av utvecklingsprocessen och därigenom erbjuda en inblick i framtagandet av olika läromedel och vad digitala läromedel kan erbjuda framtidens skolor. Detta har ännu inte genomförts i någon större utsträckning men tanken är att delprojektledaren under 2020 ska föreläsa och arbeta i seminarier med studenter inom det specialpedagogiska programmet och förskolläraryrket. Delprojektledaren planerar därtill att genomföra en föreläsning för studenter inom det specialpedagogiska programmet i december där möjligheten att skriva sitt självständiga arbete i anslutning till projektet presenteras.

I november är delprojektledaren inbjuden till det specialpedagogiska programmets programråd för samtal kring den digitala Läskompassen och digitala verktyg för elever med särskilda behov. Specialpedagogernas forskningsgrupp bidrar därtill till arbetet, bland annat genom att gruppens gästprofessor Julie Allan tillhandahållit värdefull input i arbetet med Läskompassen. Under hösten har två nätverksträffar genomförts med svenska- och språklärare från regionen genom samarbetet med RUC. Dessa träffar har visat sig väldigt givande för det fortsatta arbetet och under våren är delprojektledaren inbjuden att föreläsa om läsning och digitalisering i RUC:s språkdidaktiska nätverk.

2.2.4 Estetiska lärprocesser

Delprojektet syftar till att utveckla estetiska undervisnings- och lärandepraktiker i lärarutbildningen, både som forsknings- och utbildningsområde. Arbetet leds av en biträdande lektor på Musikhögskolan och bottnar i antagandet att det finns estetiska dimensioner av undervisning och lärande oavsett ämne samt att sådana aspekter är i behov av att lyftas med hänseende till framtidens lärarutbildning. Under hösten 2019 har delprojektet dels försökt att få en överblick över hur estetiska lärprocesser som innehåll tar sig uttryck i lärarutbildningen vid Örebro universitet, dels sonderat terrängen för eventuell praktisk forskning av estetiska lärprocesser tillsammans med samverkande aktörer i regionen. I och med att nuvarande delprojektprojektledares uppdrag löper ut i december, kommer en kortfattad rapport vid årets slut att kommentera dessa delar, det vill säga hur estetiska lärprocesser ser ut att ta sig uttryck i dagens utbildning, samt vilka kontaktytor som kan föreslås vid eventuell fortsättning på utvecklingsprojektet. Detta föranleder även behovet av en diskussion kring formerna för det fortsatta arbetet och hur det bäst finansieras.

2.2.5 Forskningsbaserat lärande

Syftet med delprojektet är att utveckla en modell för forskningsbaserat lärande, i första hand för lärarstudenter men i förlängningen är förhoppningen att modellen kan användas på flera av universitetets professionsutbildningar. Delprojektet Forskningsbaserat är det delprojekt som har kommit längst när det gäller implementering i lärarutbildningens ordinarie arbete. På de lärarutbildningsgemensamma dagarna i augusti 2019 presenterades delprojektet som en introduktion till de programvisa workshoppar som beskrivs nedan. Utöver dessa workshoppar arbetar delprojektet under hösten vidare med den påbörjade skriften om forskningsbaserat lärande som i en första version planeras vända sig specifikt till studenter. Under våren planeras ytterligare workshoppar där planen är att arbeta vidare kring hur uppgifter, aktiviteter, examinationer och betygskriterier kan formuleras med en tydlig länk till de kursmål och det innehåll som skrivits fram. En risk för delprojektet är att ämnena deltagit i workshopparna i varierande utsträckning. Detta utgör en utmaning för möjligheten att forskningsbaserat lärande, på bred front, framledes ska bli en naturlig del av lärarutbildning. Det synliggör även ett behov av fortsatt information och ytterligare arbete för att på sikt förhoppningsvis generera ett bättre genomslag.

För att möta kritiken från UKÄ som riktats mot grundlärarprogrammet bedömer programansvarig att det är viktigt att synliggöra forskningsbaserat lärande i lärarutbildningens kursplaner. Delprojektet har därför blivit en viktig pusselbit i åtgärdsplanen för grundlärarprogrammet. I oktober 2019 genomfördes programvisa workshoppar för grund- och ämneslärarprogrammet. Workshopparna för förskollärarprogrammet fick ställas in på grund av för få anmälningar och anmälda deltagare fick istället delta tillsammans med grundlärarprogrammet. Det förs för närvarande en dialog med programansvarig för förskollärarprogrammet där planen är att erbjuda ett nytt tillfälle under våren 2020.

Inom ramen för workshopparna har deltagarna fått presentera och diskutera olika uppgifter, moment eller examinationer från kurser inom respektive program som antingen tydligt kan kopplas till forskningsbaserat lärande eller som är i behov av utveckling eller anpassning för att bli aktiviteter där studenterna får lära genom ett forskningsbaserat arbetssätt. Det blev genom workshopparna och de efterföljande diskussionerna tydligt att arbetet framledes bör fokusera på att ytterligare definiera vad som menas med ett forskningsbaserat lärande för att i förlängningen möjliggöra att det implementeras som något vilket genomsyrar hela lärarutbildningen. Ett mål är således att forskningsbaserat lärande betraktas som ett verktyg för att utveckla kunskaper och förmågor som samtidigt ger studenterna möjlighet att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt som de kommer ha nytta av i sitt framtida yrkesliv.

För att särskilt stötta grundlärarprogrammet erbjuds ytterligare en workshop i december som baseras på programmets konkreta kursplaneskrivningar. Som stöd i arbetet tillhandahålls de ett progressionsramverk för forskningsbaserat lärande som bland annat baseras på exempel från genomförda workshoppar och inspel från delprojektets forskningssamarbete i Tyskland.

2.2.6 Fysisk hemvist och nya lärandemiljöer

Delprojektet Fysisk hemvist och nya lärandemiljöer har två syften, dels att skapa en fysisk hemvist för lärarutbildningen och dels att utveckla nya lärandemiljöer som är anpassade efter de olika programmets behov. I föregående progressrapport framgår att en arbetsgrupp bestående av representanter från de olika lärarutbildningsprogrammen samt Högskolepedagogiskt centrum (tidigare PIL) har, utifrån en kartläggning av befintliga lokaler samt behoven inom respektive lärarutbildningsprogram, presenterat ett antal förslag på fortsatt arbete. Dessa förslag har presenterats för delprojektets styrgrupp och rekommendationen från styrgruppen är att framledes arbeta utifrån fyra olika spår:

1. Lärarutbildningens administrativa hemvist finns i Forumhuset och utgör en plattform för kollegial sammanhållning.
2. Arbetsgruppens förslag nummer två genomförs⁵.
3. Lärarstudenternas studiesociala hemvist etableras i Forumhuset genom ett det så kallade *Lärarrummet*. Detta kompletteras med en uppbyggnad av *minihemvister* i de hus på campusområdet som bedriver lärarutbildning.
4. Framtidens lärarutbildning är delaktig i processen kring utveckling av nya lärmiljöer och lokaler som är anpassade efter studenternas behov i det nya huset ”P-23”.

---

⁵ Förslaget avser en placering i Forumhuset och bygger på att befintliga seminarierum byggs om till ändamålsenliga seminarierum som svarar mot lärarutbildningens behov. Flera grupperum och nya öppna studieplatser tillskapas och befintliga lärosalar uppgraderas. Det finns därtill potential för utveckling av innegårdsmiljöer och den stora foajén kan med fördel användas för synliggörande av lärande och forskning. En trappa upp i Forumhuset flyttas nuvarande studententry och befintligt sammanträdesrum byggs om till en ateljé avsedd för förskolelärarprogrammet.

För närvarande färdigställs en rapport som redogör för och sammanfattar delprojektets inledande fas och dess resultat. Det kan dock redan nu sägas att den administrativa hemvisten i Forumhuset inte kräver något ytterligare arbete eftersom den institution som främst ansvarar för lärarutbildningen, HumUS, redan finns placerad där. Sedan hösten 2019 finns även Lärarutbildningens kansli (LUK) i Forumhuset och ingår numera även organisatoriskt i HumUS. Den studiesociala hemvisten, Lärarrummet, etableras för närvarande och arbetet med minihemvisterna har inletts. Det fortsatta arbetet innebär bland annat att formulera en tids- och genomförandeplan samt kostnadskalkyl utifrån rekommendationerna ovan.

2.2.7 Internationalisering och interkulturella perspektiv

Syftet med delprojektet är att öka inslagen av internationalisering och interkulturella perspektiv i lärarutbildning vilket omfattar både forskning och utbildning. Globala perspektiv och internationella samarbeten är viktiga för lärarstudenternas framtida yrkesutövning och därför arbetar projektet med att fördjupa och bredda möjligheterna till internationalisering för just denna studentgrupp. Under våren 2019 genomfördes en nuläges- och behovsinventering och utifrån resultatet av denna kartläggning genomförs nu ett antal pilotprojekt med målet att öka möjligheter till internationalisering bland annat genom korta utbyten. Detta är tänkt att ske dels i kontakt med nordiska lärosäten (främst Norge), dels med lärosäten i Tyskland samt Storbritannien. Kontakter etableras även med ett antal utomeuropeiska lärosäten för att möjliggöra en global utblick för lärarstudenterna. Detta motiveras bland annat med att samarbeten med utomeuropeiska lärosäten specifikt möjliggör kontakter med mottagande lärosäten för exempelvis Minor Field Studies och Linnaeus-Palme-ansökningar.

Kontakterna i Norge, Tyskland och Storbritannien bygger på redan initierade kontakter genom forskning och utbildning inom lärarutbildningen. I Indien utvecklas och fördjupas den kontakt som Socionomprogrammet har haft i 25 år, i Sydafrika sker kontakten genom redan väletablerade kontakter som ORU-forskare inom fältet Undervisning om Hållbar utveckling redan har. När det gäller Kuba så innebär kontakten en uppföljning på den delegationsresa för svenska lärosäten som anordnades av Svenska institutet (SI) under 2018 där en representant från ORU medverkade. Kontakt mellan kubanska forskare och forskare från UmU, SU och ORU finns redan och studenter från ORU har gjort MFS på Kuba.

Delprojektledaren har medverkat i NILS (Nätverket för Internationalisering av Lärarutbildning). För närvarande förs dialog med en grupp forskare inom lärarutbildningen för att etablera kontakt med vissa specifika europeiska lärosäten där det finns upparbetade forskningssamarbeten. I detta sammanhang finns planer på att söka medel från UHR för samarbeten genom bland annat korta utbyten. Planer finns också på att utreda möjligheten med att tillsätta en specifik grupp som kan arbeta med tillgodoräknande av kurser inom lärarutbildningen för att underlätta för mobilitet för denna studentgrupp. Studievägledarna inom lärarutbildningen kommer att inbjudas till ett möte i januari 2020 för att diskutera möjligheter och svårigheter för internationell mobilitet inom lärarutbildningen.

2.2.8 Introduktionsvecka⁶

Det övergripande syftet med delprojektet är utveckla en introduktionsmodell för lärarstudenter som antas till Örebro universitet. Det finns två mål med arbetet i första etappen (2019), dels att kartlägga det befintliga introduktionsutbudet utifrån vad som erbjuds och lärarstudenters deltagande och dels att pröva ett fåtal aktiviteter som uppfattas ge ett mervärde till den befintliga introduktionen för

---

⁶ I samband med översyn i webbstrukturen bytte delprojektet namn till Ny lärarstudent, men benämns ändå i föreliggande progressrapport som Introduktionsvecka.

lärarstudenter. Delprojektet första fas kan betraktas som en försöksverksamhet där ordinarie introduktionsutbud kartläggs, olika typer av introduktionsaktiviteter inventeras och testas. Ett delmål är att de lärostudenter som antas till höstterminen 2019 ska erbjudas en introduktion som kan innehålla information om universitetsstudier generellt och lärarutbildning specifikt. Utifrån den inledande kartläggning som genomfördes under våren 2019 konstaterades att studenterna redan erbjuds ett introduktionsutbud med akademiskt fokus och att arbetet kunde därför fortskrida genom att planera och erbjuda studenterna ett kompletterande, lärarutbildningsspecifikt introduktionspaket. Delprojektledaren rapporterade planeringen till viceprefekt för lärarutbildning som sedan hade möjlighet att sprida informationen vidare inom lärarutbildningen. En slutrapport förväntas vara färdig i början av år 2020 och en preliminär slutsats är att studenterna under introduktionen menade att själva introduktionskonceptet var otydligt. Utifrån studenternas perspektiv erbjuder Örebro universitet, rent kommunikativt, flera ingångar till introduktionen vilket försvårar möjligheten för studenterna att greppa introduktionen utifrån ett helhetsperspektiv. Därtill innehåller slutrapporten en rad förslag på framtida arbete.

2.2.9 Praktisk forskning/ULF-avtal

Syftet med delprojektet är att lärarutbildningen vid projektavslut ska kännetecknas av en stark vetenskaplig grund där den praktiska forskningen har en tydlig roll. Arbetet med praktisk forskning är som nämns inledningsvis det delprojekt som har fokuserats särskilt under hösten 2019. Delprojektet har etablerats på så sätt att projektledaren för Framtidens lärarutbildning även är delprojektledare och utöver det består projektgruppen för närvarande av fyra koordinators och RUC:s verksamhetsutvecklare. Koordinatorerna ansvarar för att utveckla och pröva modeller för praktisk forskning och samordnar det operativa arbetet med uppbyggnad och behovsinventering i samarbete med RUC:s verksamhetsutvecklare. En av koordinators arbetar mot förskola och en mot grund- och gymnasieskola. Den tredje koordinators ansvarar för att utveckla och pröva en utlysningmodell riktad till alla skolformer och den fjärde koordinators ansvarar för arbetet med förankring och strategisk samverkan.

En pilotutlysning av forskningsmedel har genomförts vilket resulterat i tre praktiska forskningsprojekt

- *Rörelseförståelse för nyanlända flickors deltagande och måluppfyllelse i skolämnet idrott och hälsa*, Sydnärkes utbildningsförbund och Marie Öhman (professor, idrottsvetenskap)
- *Multilingual support for newly arrived adult migrants in 'Swedish for immigrants' learning environments*, Örebro kommun och Oliver St. John (lektor, pedagogik).
- *Mixed ability English classes: Ideal, realities and solutions*, Sydnärkes utbildningsförbund, Brickebergsskolans skolstiftelse och Joseph Siegal (lektor, engelska).

Under tiden då föreliggande progressrapport formuleras pågår en utlysning av *utvecklingsmedel* som syftar till att utveckla modeller för lärande, utveckling och praktisk forskning i samverkan mellan universitetet och skolhuvudmän. Örebro universitet har ännu inte slutit några ULF-avtal med någon skolhuvudman, avtalsskrivandet är dock i slutfasen gällande några och har påbörjats för ytterligare ett antal. Två avtal för samarbetsprojekt är i princip klara, processen med ytterligare nio samverkansprojekt är långt gånget och samtal förs kring ytterligare två samarbetsprojekt. Sammantaget innebär det att vi inom en snar framtid har 13 ULF-avtal med totalt 10 skolhuvudmän.

2.2.10 VFU-samordning

Syftet med delprojektet VFU-samordning är att öka integrationen mellan teori och praktik i lärarutbildning genom att utveckla VFU. LUK har i stor utsträckning påverkats av lärarutbildningens nya organisation och har exempelvis sedan den 1 juli 2019 en ny organisatorisk placering där enheten numera ingår i HumUS. Projektledaren för Framtidens lärarutbildning och enhetschefen för LUK har under hösten haft regelbundna avstämningar, planerat utvecklingsarbete har dock fördröjts på grund av rådande omständigheter.

2.3 Avslutade delprojekt

Under hösten 2019 har ett av delprojekten inom Framtidens lärarutbildning avslutats.

2.3.1 Digital hemvist

Syftet med delprojektet Digital hemvist var att bidra till att lärarutbildningen ska uppfattas som en sammanhållen utbildning och att öka lärarutbildningens interna kommunikation. En ambition hos Lärarutbildningens ledning som tillträdde 2019 var att *tydliggöra* gränserna mellan Framtidens lärarutbildning och lärarutbildningen vilket försvårade möjligheten att uppnå delprojektets syfte. Under hösten 2019 resulterade detta i att delprojektet Digital hemvist avslutades och att arbetet istället genomförs som en del av ordinarie kommunikationsarbete.

Delprojektet har resulterat i att hemsidan för såväl lärarutbildningen som för Framtidens lärarutbildning har etablerats och byggts ut och har därigenom blivit en viktig kanal för kommunikationen av projektet. Den projektgemensamma blogg som initierades genom delprojektet har till dags dato haft cirka 6400 sidvisningar. Delprojektledaren har från och med hösten 2019 intagit en ny roll och arbetar numera som projektsamordnare för Framtidens lärarutbildning. Inom ramen för det nya uppdraget kommer arbetet med sammanhållning och intern kommunikation att fortgå.

2.4 Övriga aktiviteter

En övrig aktivitet som genomförts är att ämnena svenska och engelska tillsammans med Örebro lärarstudenter arrangerade *Kvarsittning*, en middag och föredrag för ämneslärarstudenterna (med inriktning svenska och/eller engelska). Detta genomfördes med syftet att stärka den utbildningsövergripande sammanhållningen och även möjliggöra för studenter att engagera sig i utvecklandet av inriktningarna. Genom medel från Framtidens lärarutbildning bjöds deltagarna på mat och (alkoholfri) dryck. Universitetslärarnas engagemang inför och under kvällen genomfördes på volontär basis. Två studenter från Örebro lärarstudenter var konferencierer och programpunkterna bestod av att alumner delade med sig av sina erfarenheter från yrkeslivet och därtill höll professorer och lektorer mikroföredrag om respektive ämnesområde. Totalt var 90 personer anmälda⁷ varav ett 70-tal av dessa deltog. Förhoppningsvis kan liknande arrangemang anordnas även i framtiden.

2.4.1 Utvecklingsarbete inom respektive lärarutbildningsprogram

Projektledaren har under våren haft begränsad insyn i det utvecklingsarbete som bedrivs inom ordinarie verksamhet inom lärarutbildningsprogrammen. Den resurs om 60 procent av en heltidstjänst som programansvarig haft att förfoga över för att bedriva programspecifikt utvecklingsarbete inom ramen för programgrupper kvarstår dock och utnyttjas fortfarande i varierad utsträckning inom respektive program.

---

⁷ Tio universitetslärare, fem företrädare från Örebro lärarstudenter och 75 ämneslärarstudenter.

2.4.1.1 Specialpedagogiska programmet

Det specialpedagogiska programmet har en tilldelad resurs om 20 procent av en heltidstjänst vilket från och med våren 2020 kommer utnyttjas till fullo (fördelat på tre personer). Inom ramen för detta har programgruppen utökats med en person och arbetet med kursplanerevidering har fortsatt med hjälp av ytterligare stöd i form av medel från HS-nämnden. En adjungerad adjunkt är anställd och har påbörjat arbetet med verksamhetsnära workshops inom specialpedagogutbildningen. Pedagogiska utvecklingsprojekt tillsammans med socionomprogrammet gällande program- och professionsöverskridande samverkan om elevhälsa fortgår under hela 2019 och planerar att permanenteras. Ansvariga för det specialpedagogiska programmet har också etablerat en kontakt med professor Marie Holmefur angående eventuell samverkan kring forskningsprojekt.

2.4.1.2 Förskolläraryrket

Under 2019 utnyttjar förskolläraryrket 35 procent av den tilldelade programgruppsresursen som bland annat använts som strategiskt stöd till programansvarig i frågor av operativ karaktär inom programmet. Därtill pågår ett arbete med förankring och implementering av den nya studieprogrammet vilket bland annat inneburit genomförande av två programmöten med hel- och delkursansvariga i de olika ämnena för att diskutera frågor kring exempelvis innehåll och progression. Sammantaget fungerar programgruppen tillsammans med programansvarig som ett sammanhållande forum i utbildningen, där olika ämnen möts kring det operativa arbetet.

Programgruppen utgör även ett strategiskt stöd i övrigt kvalitetsarbete som exempelvis:

- Synliggörande och förstärkning av kursinnehåll som specifikt rör förskoleklass, ett arbete som sker i samverkan med grundläraryrket.
- Arbetet med Forskningsbaserat lärande, i samverkan med grundläraryrket.
- Riktlinjer för studentdialoger.
- Planering av kvalitetsarbete kring implementering av området hållbar utveckling inom programmet.

2.4.1.3 Grundläraryrket

Grundläraryrket utnyttjar den tilldelade resursen till fullo vilket bland annat använts till följande aktiviteter:

- Implementering av skrivprogressionsarbetet med utgångspunkt i genomförd utredning.
- Fortsatt arbete med utveckling och implementering av progressionsstråken inom VFU-kurserna.
- Utvecklingsarbete med anledning av kritiken från UKÄ.
- Studentdialoger.
- Verksamhetsdialoger med verksamma lärare.
- Forskningsbaserat lärande⁸.

---

⁸ Som framgår under rubrik 2.2.5 utgör grundläraryrket ett särskilt fokuserat område för delprojektet Forskningsbaserat lärande, med anledning av kritiken från UKÄ.

2.4.1.4 Ämneslärarprogrammet

Ämneslärarprogrammet utnyttjar 10 procent av den tilldelade resursen. Det finns dock planer på insatser kring implementering av ett arbete med studiestöd vilket troligtvis föranleder att resursen behöver utnyttjas i större utsträckning.

2.5 Budget

En relativt stor del av projektets tilldelade medel har ännu inte budgeterats. Det har dock skett en markant ökning avseende anställningar inom projektet vilka vid dags dato uppgår till motsvarande 15 heltidstjänster, fördelat på ungefär 30 personer som har anställning eller uppdrag inom Framtidens lärarutbildning. Delprojektledarna ersätts i dagsläget till en omfattning av 0 – 50 procent.

2.5.1 Planering och förankring av forskningsaktiviteter

Av de medel som tilldelats Framtidens lärarutbildning kan högst 20 procent användas till satsningar på forskning. För att säkerställa att planerade forskningsaktiviteter ligger i linje med såväl lärarutbildningens som HS-nämndens forskning har projektledaren uppdragits av universitetsledningen att presentera ett förslag på aktiviteter och satsningar för återstående forskningsmedel. Förslaget ska vara väl förankrat hos HS-fakulteten för att sedan presenteras och diskuteras inom styrgruppen för Framtidens lärarutbildning innan rektorsbeslut fattas vid ordinarie beslutsmöte.

Två forskningsaktiviteter inom ramen för projektet har sedan tidigare fastställts och initierats. Dessa är:

- Beslut om finansiering av tre doktorander inom utbildningsvetenskap med didaktisk inriktning, med antagning tidigast 2022. Doktoranderna finansieras med medel från Framtidens lärarutbildning under tre år⁹ under förutsättning att fakulteterna garanterar finansieringen för det fjärde året¹⁰.
- Beslut om att ingå i ULF-avtal med Umeå universitet (UmU)¹¹. Avtalet undertecknades av rektor i juli 2019 och innebär att Örebro universitetet erhåller 4 miljoner kronor från UmU under förutsättning att ORU medfinansierar med 4 miljoner kronor¹².

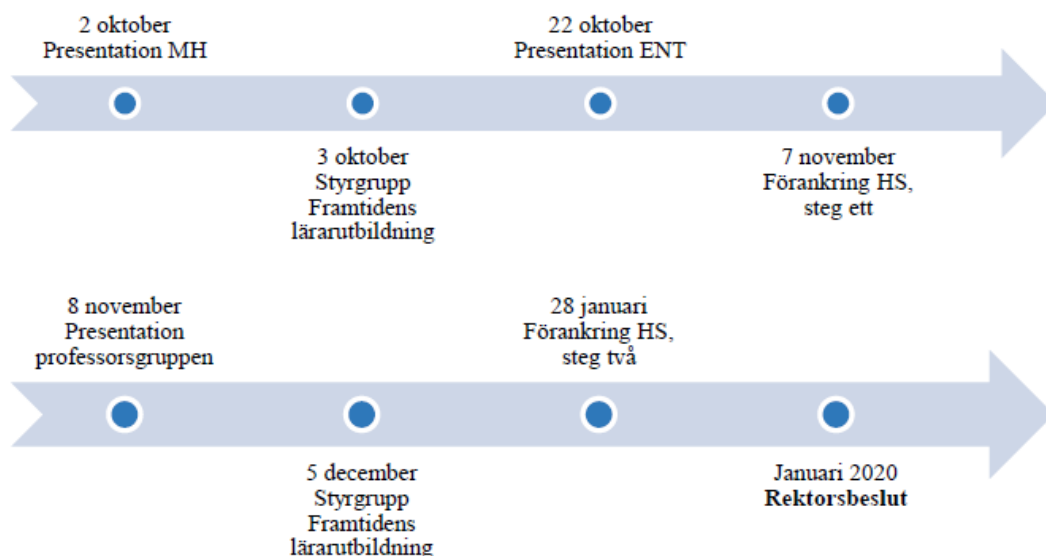
⁹ 6,3 miljoner kronor.

¹⁰ ORU 2019/01980.

¹¹ ORU 2019/03570.

¹² 1,8 miljoner kronor finansieras genom ett överskott från den tidigare Lärarutbildningsnämndens budget och 2,2 miljoner kronor finansieras inom ramen för Framtidens lärarutbildning.

Enligt redogörelsen ovan kvarstår 11,5 miljoner kronor att fördela för forskningsaktiviteter inom ramen för Framtidens lärarutbildning och på förekommen anledning formulerades en plan för den tänkta förankringsprocessen vilket presenteras i figur 1 nedan.

Figur 1. Process för förankring av användningen av Framtidens lärarutbildnings forskningsmedel.

Som framgår av figuren har styrgruppen och samtliga nämnder informerats om de två föreslagna aktiviteterna, vilka är enligt följande:

- 1) Utlysningar av forskningsmedel med inriktning mot praktisknära forskning vid två tillfällen under 2020 och 2021. Dessa syftar till att utveckla såväl lärarutbildningen som de medfinansierande skolhuvudmännens verksamhet. All disputerad personal på universitetet ges möjlighet att söka de utlysta medlen (6,7 miljoner kronor).
- 2) Rekrytering av tre tvååriga postdoktorstjänster som kan knytas till lärarutbildningens tre didaktiska forskningsprofiler: Bedömning och utvärdering, Hållbar samhällsutveckling samt Kommunikation och lärande (4,8 miljoner kronor).

Utifrån den planerade förankringsprocessen är nästa steg att vid styrgruppsmötet den 5 december 2019 presentera ett slutgiltigt förslag som därefter lyfts vid HS-nämndens sammanträde i januari. Under hösten har det dock blivit tydligt att ytterligare beredning och förankring inom lärarutbildningen avseende den andra aktiviteten är nödvändig. Viktiga synpunkter har lyfts vid såväl HS sammanträde som i mötet med lärarutbildningens professorer och projektets interna referensgrupp. Därtill har KLU ett uppdrag att utvärdera de didaktiska forskningsprofilerna och det finns ett behov av fortsatta samtal med professorsgruppen. Med anledning av detta är förslaget från projektledaren att förankringsprocessen fortsätter enligt plan avseende den första punkten, och gällande övriga forskningsmedel kommer en ny plan för förankring formuleras och genomförs under våren 2020 där förhoppningen är att KLU kan vara en aktiv part i diskussion och beredning.

2.6 Kommunikation

Färdigställandet av projektets kommunikationsplan fördröjts, främst på grund av att det har funnits oklarheter i vilken utsträckning kommunikationen av projektet och lärarutbildningen ska överlappa varandra. Därtill har den marknadsförare som ansvarat för arbetet avslutat sin tjänst på avdelningen för kommunikation och samverkan (KomSam). Överlämning av genomfört arbete har skett under hösten och för närvarande pågår diskussioner med såväl KomSam som HumUS prefekt och vicedekan för lärarutbildning om hur arbetet framledes bäst organiseras. Det står dock helt klart att projektet är i behov av en upprättad kommunikationsplan.

2.7 Osäkerheter och risker i att uppnå resultat

Överlag kvarstår de osäkerheter och risker som presenterades i föregående progressrapport. Det finns ännu inte en etablerad implementeringsstruktur för delprojektens resultat och det finns en del oklarheter kring beslutsgången inom lärarutbildningens organisation som försvårar genomförandet av aktiviteter inom projektet. Detta exemplifieras nedan genom delprojektet Adjungerade adjunkter. En osäkerhet med delprojektet som bör beaktas redan nu är nämligen just övergången från en tidsbegränsad satsning till ordinarie förvaltning där respektive ämne förväntas bära kostnaderna. För att underlätta detta finns en tidplan för succesiv övergång av finansieringen som innebär att projektet från och med halvårsskiftet år 2020 påbörjar en nedtrappning som pågår till och med år 2022 då ämnena förväntas bära kostnaderna fullt ut. Denna tidplan genomförs dock endast under förutsättning att ämnena fortsatt ställer sig positiva till satsningen och räknar med att kunna bära kostnaderna vid projektavslut, vilket framkommer i den utvärdering som är planerad att genomföras under hösten år 2020.

Utöver dessa osäkerheter inväntas delningen från UKÄ angående granskningen av ämneslärarprogrammet. Om programmet bedöms ha ifrågasatt kvalitet på något område kommer resurserna inom lärarutbildningen huvudsakligen att läggas på arbetet med ett åtgärdsprogram, vilket kan innebära att utvecklingsarbete i samverkan med Framtidens lärarutbildning begränsas ytterligare. Projektledaren har sedan oktober regelbundna möten med prefekt för HumUS och vicedekan för lärarutbildning. Detta öppnar nya möjligheter för ett närmare samarbete med lärarutbildningens ledning, och skapar i förlängningen goda förutsättningar för att diskutera projektets fortsatta utveckling och implementering av dess resultat.

Framtidens lärarutbildning inleddes med en genomlysning av utbildningen. Genomlysningen innehåller en rad förslag på utvecklingsområden kopplat till både struktur, organisation och kompetensbehov. För att sortera och prioritera förslaget och därigenom underlätta planering och genomförande av det fortsatta arbetet genomfördes en uppföljande rapport¹³. Dessa rapporter har i stor utsträckning påverkat formuleringen av uppsatta mål och planerade aktiviteter. En identifierad osäkerhet för genomförandet är dock att resultatet av genomlysningen inte beaktas i någon större utsträckning utanför projektet. För att möjliggöra utvecklandet av en utmanande utbildning i stimulerande miljöer som lockar motiverade studenter och svarar mot framtida behov är det av central vikt att ta tillvara på genomlysningens resultat och de förslag som presenteras. Slutligen, och utifrån ett mer nationellt perspektiv, har regeringen genom Januariöverenskommelsen med Liberalerna och Centerpartiet beslutat att lärarutbildningen åter ska reformeras. En utredning ska färdigställas under våren 2020 och resultatet kan komma att påverka genomförandet av Framtidens lärarutbildning.

---

¹³ ORU 2016/04771.

3 Behov av beslut från styrgrupp

Styrgruppen behöver på styrgruppsmötet i december 2019 fatta beslut om att gå vidare angående planerade forskningsaktiviteter (rubrik 2.5.1), för att möjliggöra den plan för förankring som formulerats inom projektet. I övrigt finns inga behov av beslut från styrgruppen utifrån planerade aktiviteter i dagsläget.

4 Angående projektövergripande plan för 2019

I *Progressrapport för 2017–2018 och plan för 2019* beskrivs en projektövergripande plan för 2019. I planen står det att projektet under 2019 går in i en ny fas bestående av mer omfattande innehållsliga förändringar inom lärarutbildning *förutsatt* att samtliga lärarutbildningsprogram klarar UKÄ:s granskning. Om något av lärarutbildningsprogrammen istället skulle bedömas ha bristande kvalitet på någon punkt skulle ett prioriterat område inrättas för att bidra till arbetet med att åtgärda dessa. Det är vid det här laget känt att grundlärarprogrammet (inriktning F-3 och 4–6) erhöll ifrågasatt kvalitet avseende bedömningsområdet *Utformning, genomförande och resultat* vilket har föranlett ett omfattande åtgärdsarbete. Projektet har ännu inte inkluderats i arbetet med åtgärdsprogrammet men förhoppningen är att projektet under 2020 kan utgöra en resurs för genomförandet av åtgärder.

I planen för 2019 framkommer därtill att ett antal utredningsuppdrag är tänkta att initieras, bland annat gällande samläsning, Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) och examensrätt för Svenska som andraspråk. Ingen av dessa utredningar har ännu initieras men projektledaren för diskussioner med prefekt och vicedekan om hur projektet kan vara en resurs i genomförandet av de utredningar som är prioriterade.

En målsättning för projektet var att den externa och interna kommunikationen skulle fokuseras under 2019 och en kommunikationsplan skulle presenteras under våren 2019. Detta har inte heller genomförts fullt ut. Slutligen var en förhoppning att studenterna skulle inkluderas i större utsträckning under 2019. Arbetet har inte fortlöpt i den takt som förväntats, men under hösten 2019 har ett arbete initierats för att formulera och sätta ramarna för ett studentdrivet koncept. Konceptet innebär att studenterna själva identifierar områden som de saknar i utbildningen och att projektet tillsammans med studenterna genomför aktiviteter som svarar mot det identifierade behovet. Exempel på områden som studenterna har identifierat är: krishantering, hur man ansöker om lärarlegitimation och konflikthantering. Konceptet har fått namnet ”After school” och en första träff med temat ”Hur blir man elevernas favoritlärare?” har genomförts och kommer fortsättningsvis att genomföras en gång i månaden.

5 Projektövergripande plan för 2020

Utöver fortsatt arbete i delprojekten planeras under 2020 ett antal projektövergripande aktiviteter vilka listas nedan. Projektet kommer att:

- Starta upp formativ och summativ utvärdering av projektet Framtidens lärarutbildning. Projektledaren kommer under december att gå ut med intresseförfrågningar till Linköping och Umeå universitet. Förhoppningen är att den formativa utvärderingen ska kunna påbörjas under våren 2020
- Etablera former för samverkan mellan Framtidens lärarutbildning och lärarutbildningen. Projektledaren kommer mest troligt att adjungeras till kommittén för lärarutbildning (KLU)

och lärarutbildningssamrådet (LUS). I enlighet med genomlysningen av lärarutbildningen ska dessutom en gemensam plan för informationsspridning upprättas.

- Arbetet med regeringens försöksverksamhet med ULF-avtal och praktiktäna forskning fokuseras även framgent. Enligt tidplanen för förankring av planerade forskningsaktiviteter fattas förhoppningsvis ett beslut angående dessa i början av 2020 och därefter kan planerade aktiviteter initieras. Etableringen av ett Samverkansråd kommer utöver detta att utgöra ett viktigt forum i det fortsatta arbetet med ULF-avtal
- Upprätta en Rapportsamling för att samla de rapporter som tas fram inom ramen för projektet. Samlingen kommer att ligga på projektets hemsida och syftet är att synliggöra projektets resultat.
- Samtal förs med föreståndaren för Högskolepedagogiskt centrum om möjligheten att utveckla samarbetet kring digitalisering, undervisning för hållbar utveckling och praktiktäna forskning.
- En workshop kring AI för lärare planeras under våren 2020. I samverkan mellan Framtidens lärarutbildning och robotlabbet planerades under hösten 2019 en workshop för verksamma lärare som fick ställas in. Denna kommer istället att genomföras under våren 2020 för att bidra till att sprida den kunskap som forskare inom AI-området besitter vid Örebro universitet.
- Ett nytt delprojekt kring studiesocialt arbete är planerat att starta under våren 2020. Delprojektet kommer att genomföras i samverkan med specialpedagoger och ledas från socialt arbete.